

PAPER DETAILS

TITLE: Görsel Sanatlar Egitiminde Kopya Yönteminin İlköğretim Öğrencilerinin Yaratıcılıklarına Etkisi

AUTHORS: Gülçin KARACA

PAGES: 299-321

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/181316>

Görsel Sanatlar Eğitiminde Kopya Yönteminin İlköğretim Öğrencilerinin Yaratıcılıklarına Etkisi

The Effect Of Copy Method In Visual Arts On Primary Education Students' Creativity

Gülçin KARACA¹

Özet

Bu araştırmanın amacı, görsel sanatlar eğitiminde kopya yönteminin ilköğretim öğrencilerinin yaratıcılıkları üzerindeki etkisini belirlemeye çalışmaktır. Görsel sanatlar eğitiminde kullanılan bir yöntem olan kopya yönteminin yaratıcılığa etkisi konusunda, tarih içinde yapılan araştırmalar sonucunda, farklı görüşler ortaya atılmıştır. Bu çalışmada, konu hakkında önceden yapılmış araştırmalar kuramsal olarak incelenmiş, aynı konudaki görüşlerin benzer ve farklı yönleri ortaya konarak yöntemin sınırlılıkları ve kazanımları belirlenmiştir. Sonuç olarak, kopya yönteminin, kazanımları ve sınırlılıkları dikkate alınarak kullanılırsa, ilköğretim öğrencilerinin görsel sanatlar eğitimindeki yaratıcılıklarına katkı sağlayabileceği kabul edilmiştir.

Anahtar sözcükler: eğitim, görsel sanatlar, görsel sanatlar eğitimi, görsel sanatlar eğitiminde uygulanan yöntemler, görsel sanatlar eğitiminde kopya yöntemi.

Abstract

The aim of this research is to try to find out how copy method in visual arts effects on primary education students' creativity. There have been different opinions occurred according to the researches about the effect of copy method on creativity in history. In this study, the researches about the topic have been studied and exposed different and similar directions about the topic. To improve the children's skills on visual arts by using copy method, the advantageous and disadvantageous of copy method in visual arts education were determined. As a result, the research came to the idea that, copy method in visual arts can be useful for elementary school students' creativity if it is used by considering the advantages and disadvantageous of it.

Keywords: education, visual arts, visual arts education, methods of visual arts education, copy method in visual arts education.

Giriş

Eğitim, toplumun yeniliklere, çağdaş uygarlığa ayak uydurmasının en önemli araçlarından ve bireyin, yaratıcılığını, yeteneğini ortaya çıkarmasında, geliştirmesinde, kendini ifade etmesinde büyük bir rol oynar. Eğitimin kesin bir tanımını yapmak kolay olmasa da, Oğuzkan (1993: 46), eğitimi; yeni kuşakların, toplum yaşayışında yerlerini

¹ Arş. Gör., Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi e-posta: gkaraca@mehmetakif.edu.tr

almak için hazırlanırken, gereken bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerine ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme etkinliği olarak tanımlamaktadır.

Bir başka tanımlamaya göre ise eğitim; bireyin istendik davranışları, kendi yaşantısı yoluyla meydana getirmesi demektir. Bireyin kendi yaşantısı yoluyla davranışında meydana gelen değişme ise öğrenmedir. Diğer bir deyişle eğitim, geçerli öğrenmelerin oluşturulmasıyla gerçekleştirilmektedir (Senemoğlu, 2000: 7). Kişinin amaçları, bilgileri, davranışları, tavırları ve ahlak ölçütleri eğitimle istenilen yönde değişebilir (Varış, 1991).

Eğitimin tanımlarından anlaşılmaktadır ki; eğitim sisteminden beklenen, sadece belirli bilgi ve becerilerin öğrencilere kazandırılması değildir. Eğitim sisteminden beklenen, öğrencilere kazandırılan bilgi ve becerilerden, öğrencilerin değişik sentezler yapması, farklı ürünler ortaya çıkarabilme yeteneğinin geliştirilmesi ve kazandıkları bu davranışları gerektiği zaman, gerektiği yerde uygulayabilmeleridir. Bu amacın gerçekleşmesi, çocukların dünyayı algılayabilmeleri ve gerekli alışkanlıkları edinebilmeleri için, görsel sanatlar eğitimi önemli bir yoldur (Alakuş ve diğer., 2009).

Görsel Sanatlar Eğitimi

Görsel sanatlar eğitimi, sanatsal bilgi ve deneyimin çocuğa, gence, yetişkine belirli bir düzen içinde, kazandırıldığı bir disiplin alanıdır. Sanat ürünü, tarihi, eleştirisi ve estetiği ile öğretilen ve öğrenilen bir ders olma durumundadır (Kırıçoğlu, 2002). Görsel sanatlardaki yeteneğin ve yaratıcılığın eğitimle geliştirilebilir oluşu, sanatla bilimi buluşturan bir alan olan görsel sanatlar eğitimi alanının var olmasını sağlar. Görsel sanatlar eğitimi tüm bireyleri daha çocukluklarından başlayarak kültürel açıdan yetiştirdiği; akıl yürütmeyi, hayal kurma ve beceriyi doğru bir şekilde geliştirirken, algılama ve düşüncenin çok çeşitli yollarını, temellerini öğreterek öğrencilere yardım eder (Özsoy, 2003: 51).

Görsel sanatların okullara ders olarak girdiği yıllar, 19. yüzyıl Batı'da Endüstri Çağıdır. Geçmişi çok önceye dayanmayan ve okul programlarının yeni bir parçası olan görsel sanatlar derslerinin nasıl olması gerektiği konusunda kimi zaman birbirini destekleyen kimi zaman birbiriyle çelişen çeşitli görüşler ortaya çıkmıştır. Görsel sanatlar eğitiminin tarih içindeki gelişimini kısaca şu şekilde özetlenebilir: Sanat eğitimi anlayışları ya bilime, teknolojiye ussallaşmaya karşı bir denge ögesi olarak görülüp, bir gönül ve duygu eğitimi olarak anlaşılmış, ya da çocuk resmi olgusuna dayanarak tümüyle serbest bırakılmıştır. İlk durumda sanat eğitimi anlayışları tinsel ve ahlaksal boyutlar taşıırken ikinci durumda her türlü disiplin ve ussal bağlamdan yoksun bir kuralsızlığa terk edilmiştir.

Son yıllarda ise psikoloji bulgularına dayanarak her çocuğun ruhsal yapı türüne göre bir eğitimin gerekliliği ortaya çıkmış ve zamanla yeni görüşlerin de öne sürülmesiyle bugünkü aşamalara ulaşabilmiştir (San, 1985).

Görsel sanatlar eğitimi, görsel sanatlar kavramının daha iyi anlaşılması açısından dar ve geniş anlamlarıyla incelenebilir. Dar anlamıyla görsel sanatların eğitimi ve öğretimi içinde, uygulamaya yönelik sanat etkinlikleri, sanat yapıtı inceleme, sanat tarihi ve estetik yer alır. Dahası, araç, gereç ve işlik donanımı ile öğretim programları, çalışma düzeni, değerlendirme gibi yöntemsel konuları da içerir (Kırıçoğlu, 2002).

Geniş anlamıyla, görsel sanatlar eğitimi ise, eğitim biliminin bir dalı olarak sanatın, estetiğin, sanat tarihinin eğitim ve öğretimle ilgili bütün sorularıyla ilgilenir. Bireyin sanatsal ve estetik gelişimi, sanatta öğrenme ve yaratıcılık eğitiminin metodolojisi ile ilgili sorunlara felsefe, psikoloji, toplumbilim ve antropoloji gibi bilim dallarıyla ilişki kurarak üst düzeyde çözümler sunar. Kuramını oluştururken bu dalların bilimsel araştırmalarından, araştırma yöntem ve tekniklerinden yararlanır (Kırıçoğlu, 2002: 3).

Görsel sanatlar eğitimi içerdiği özelliklerle, genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olması gereken, sanatların yasa ve tekniklerini kullanarak bireye estetik kişilik kazandırmayı hedefleyen bir eğitim alanıdır. Sanat eğitimi sürecinde; algılama, bilgilenme, düşünme, tasarlama, yorumlama, ifade etme ve eleştirme davranışları estetik ilkeler doğrultusunda sanatların dili kullanılarak edinilir (Aykut, 2006: 34-35).

San (1985), görsel sanatlar eğitiminin çok boyutlu oluşunu belirtir. Bunlar, çocuğu psikolojik olarak rahatlatan, ona özgür yaratma olanağı veren yanıyla sağaltıcı, rekreatif, regeneratif boyutu; özellikle grup içinde yapılan çalışmalar dolayısıyla, grup ve toplum içinde kendini, arkadaşlarını anlama, tanıma, iletileri algılama, kendini ve ilgilerini başkalarına duyurabilme olanağını vermesi bakımından iletişimsel boyutu; algılama yetisini imgelem gücünü, görsel yeteneğini geliştirmesi, çocuğun ve ergenin anlatım biçimlerini genişletip zenginleştirmesi bakımından yaratıcı boyutu ve çok yönlü, hoş görülü, insancıl düşünme ve davranışa götüren boyutlardır. Görsel sanatlar eğitimi, zihinsel bedensel sakat çocukların eğitimiyle olduğu kadar rehberlik hizmetleriyle, din ve ahlak eğitiminde olduğu kadar okul-aile-çevre ilişkileriyle de bağlar kurabilen kaplamsal bir alandır.

Görsel Sanatlar Eğitimi ve Yaratıcılık

Yaratıcılığın, yalın tanımlamalara sığmayan, karmaşık bir süreç olduğu belirtilmelidir. Lowenfeld (1982), araştırmacıların yaratıcılığı, düşünmede esneklik, fikirlerin akıcılığı, yeni ve değişik fikirler bulma yeteneği veya diğer insanlardan farklı yollarla düşünme olarak tanımlandığını belirtmiştir. Genelde yaratıcılık; yapıcı olma, yapılan ve başarılan işte üretken davranış olarak düşünülmektedir. Yaratıcılık kavramının Batı dillerindeki karşılığı “Kreativitaet, creativity”dir. Latince “creare” sözcüğünden gelir. Bu sözcük, doğurmak, yaratmak, meydana getirmek” anlamındadır, devingen, dinamik bir süreç olma niteliği sözcüğün anlamında saklı bulunmaktadır (San, 1985: 13).

Yaratıcı Düşünme Testini geliştiren Torrance, yaratıcılığı, sorunlara, bozukluklara bilgi eksikliğine, kayıp öğelere, uyumsuzluğa karşı duyarlı olma, güçlüğü tanımlama, çözüm arama, tahminlerde bulunma ya da eksikliklere ilişkin denenceler geliştirme, bu denenceleri değiştirme ya da yeniden sınaama, daha sonra da sonucu başkalarına iletme olarak tanımlamaktadır (Torrance ve San, 2004: 14’den aktaran Konak, 2008). Landau’ya göre ise yaratıcılık, daha önceden kurulmamış ilintileri kurabilme, böylece yeni bir düşünüş şeması içinde, yeni yaşantılar, yeni deneyimler, yeni ve özgün düşünceler ve yeni ürünler ortaya koyabilme yetisidir (San, 2003). Bir diğer tanıma göre yaratıcılık, her insanın genel düşünme yetilerinden biri ve geliştirilebilir bir süreçtir (Kale, 1993). Sönmez (1993), tüm bu verilerden hareket ederek yaratıcılığı hem bir süreç, hem de bu sürecin sonunda ortaya özgün bir ürün koyma olarak tanımlamaktadır.

Yaratıcılık süreci, tüm duyuşsal ve düşünsel etkinliklerde, her türlü çalışma ve uğraşın içerisinde vardır. Yaratıcılık yalnız sanatsal süreçlerde ya da sanat eğitimi ve öğretimine ilişkin etkinliklerde rol oynayan bir yeti olmayıp, insan yaşamının ve insanlığın evriminin tüm yönlerinde yer alan temel bir yetenektir. İnsan tarafından tamamlanmış her işte yaratıcılık bir temel öge olarak bulunmaktadır (San, 1985).

Yaratıcılığın pek çok alanda geçerli olduğu psikologlar tarafından yapılan araştırmalarla da kanıtlanmıştır. Sanat eğitimcileri yaratıcılık konusuna 1940’larda ve 50’lerde alanlarında yazdıkları kitaplarla değinmişlerdir fakat dönemin psikologları, yaratıcılığın gelişimini araştırma konusunda görsel sanat eğitimcilerini aşarak, yaratıcılığın insan gelişimi teorisine göre, Geliştirici Eğitim Hareketini başlatmışlardır. Testler, ölçekler, klinik yöntemler artistik yaratmanın nasıl ortaya çıkması gerektiği üzerinde durmuştur. Bu dönemde anlaşılmıştır ki, hep görsel sanatlar dersleriyle özdeşleşen yaratıcılık, aslında

diğer tüm alanlar ve dersler için önemlidir. Böylelikle yaratıcılık görsel sanatlar dersi odasından dışarı çıkmıştır.

Yaratıcılığın diğer alanlarda da öneminin ortaya çıkışı, sanat eğitimi alanında yaratıcılık hakkında da araştırmalar yapılmasını sağlamıştır. Filozof ve eğitimci John Dewey (2007), 1938’de yazmış olduğu *Experience and Education* adlı kitabında, sanat eğitimi yoluyla yaratıcılığın kazandırılabilceğini savunarak, okullardaki eğitim programları içinde yaratıcılığı geliştirici, yönlendirici etkinlikler içeren bir sanat eğitimi sisteminin yer alması gerektiğini belirtirmiştir. Viktor D’Amico’nun *Creative Teaching in Art*, Viktor Lowenfeld’in *Creative and Mental Growth* ve Manuel Barkan’ın *Through Art to Creativity* kitapları da, görsel sanatlar eğitiminde yaratıcılık alanında ses getiren kitaplardır.

Lowenfeld (1982: 74), görsel sanatlarda yaratıcılığın kullanımını diğer alanlardan ayıran özellik olarak, çocuğun küçük yaşlarda yaratıcı düşüncelerini resimlerine aktarabilmesi olduğunu belirtmektedir. Çocuklar motor kontrolleriyle ilişkili entelektüel bir algılamadan yoksun olarak yürümeyi öğrenirler. Çocuklar yürümeyi, nasıl olması gerektiği bilgisini bilmeden, kendiliğinden öğrenirler. Bir insanın neyi bilip neyi bilmediğinin yaratıcı davranışla ilgisi yoktur. Çocuklar o an bildikleriyle yaratırlar. Yaratma eyleminin kendisi ileriki davranışlar için yeni bilgiler sağlayabilir. Muhtemelen yaratıcılığı hazırlamanın en iyi yolu yaratıcı eylemin kendisidir. Bir konu hakkında akıllıca hareket etmek için o konu hakkında yeterli bilgiye sahip olana kadar çocuğu yaratıcılıktan alıkoymak, davranışı destekleyeceğine bitirebilir. Yazara göre, çocuklara geçerli bilgileriyle yaratma fırsatları verme, gelecekteki yaratıcı davranış ve düşünce için en iyi hazırlıktır.

Özsoy (2003) da görsel sanatlar eğitimi alanında yaratıcılığın birikime ve bilgiye gerek duyulmadan ortaya çıkabileceğine işaret eder. Özsoy’a göre sanatsal yaşantılar ve deneyimler, işleme, alıştırma ve hayal gücünü uyarmak, yaratıcı düşünce geliştirmek için bulunmaz özelliktedir. Görsel sanatlar dersi alan öğrenciler, kil ile çalışırken, resim yaparken ya da üç boyutlu araç gereçlerle çalışırken, ilk çabalarında yaratıcı olabilirler. Diğer alanların aksine, sanat araç ve gereçleriyle yaratıcı çalışma yapılmadan önce bir büyük geçmiş birikime ve bilgiye gereksimin duyulmaz. Kısaca, görsel sanatlar eğitiminin en önemli gerekçesi yaratıcılığı yaşatarak kavratmasıdır. Sanat dersinde yaratıcılığı kavrayan ve uygulayan öğrenci bunu her alana uygulayabilir. Bu yüzden sanat eğitimi, sadece sanat veya sosyal alanlarla ilgili öğrenciler için değil, fen ve matematik ile ilgili öğrenciler için de önemlidir (Gönültaş, 2010).

Yaratıcılık, bilgiye gerek duymasa bile, çevre içinde yetiştirilmeye ihtiyaç duyar. Yaratıcılık içten gelse de, yaratıcılık eğitimi bir yöntem, bir program dahilinde olmalıdır. Her çocuk yaratıcı doğar, önemli olan yaratıcılığı geliştirebilmektir. Bu da eğitimle olur. Bu yüzden yaratıcılık, eğitim sisteminin esas hedeflerden biri olmalıdır (Lowenfeld, 1982).

Görsel Sanatlar Eğitiminde Temel Yöntemler

Görsel sanatlar eğitiminde yaratıcılığın önemi kanıtlanmışken, görsel sanatlar dersinde yaratıcılığın geliştirilmesi sağlanmalıdır. Dersin işleniş biçimi, çocukların kendi iç dünyalarını yansıtmalarına olanak sağlarken, aynı zamanda da eğitici ve öğretici olmalıdır. Yaratıcılık eğitimini de kapsayan eğitim ve öğretim, oldukça karmaşık bir araştırma sürecini beraberinde getirmektedir. Öğretim etkinliklerini düzenlerken kullanılacak metodoloji, yine somuttan soyuta bir yaklaşım izleyerek, öğretimsel stratejiden öğretim yöntemlerine, öğretim yöntemlerinden öğretim tekniklerine, öğretmenin kullandığı kendine özgü üsluplara kadar uzanmaktadır (Erginer, 2000).

Öğretim stratejisi, bir öğretmenin, derste işlenecek konunun, dersin amacına ulaşmak için seçeceği öğretim yöntemi, alanla alakalı teknikler ve hatta değerlendirme biçimi uyum içinde olmalıdır. Öğretim stratejisinin altında yer alan öğretim yöntemleri ve öğretim teknikleri, öğrenmenin yöntemi açısından birbirini desteklemektedir. Öğretim yöntem ve teknikleri, öğretim stratejilerinin yapı taşlarıdır.

Demirel (2007) ve Senemoğlu (2000) öğretim stratejilerini Sunuş Yoluyla Öğretme, Buluş Yoluyla Öğretme, Araştırma Soruşturma Yoluyla Öğretme biçiminde sıralarken, Sönmez (1997), öğretme stratejilerini; Buluş Yoluyla Öğrenme (Yapılandırılmış Ve Yapılandırılmamış Buluş), Alış Yoluyla Öğrenme (Sunuş Yoluyla Öğretme), Öğretim Etkinlikleri Modeli, Doğrudan Öğretim Modelleri ve İş Birliğine Dayalı Öğrenme biçiminde belirtmektedir.

Yöntem ise bir sorunu çözmek, bir deneyi sonuçlandırmak, bir konuyu öğrenmek ya da öğretmek gibi hedeflere ulaşmak için bilinçli olarak seçilen ve izlenen düzenli yoldur (Oğuzkan, 1993; Demirel, 2004). Eğitimsel amaçlar, plan ve değerlendirme olmadan öğretme yöntemlerinden bahsetmek zordur, çünkü hepsi birbiriyle iç içedir. Öğretim yöntem ve tekniklerinin çeşitli sınıflamalar yapılarak alana aktarıldığı görülmektedir. Kullanılması gereken öğretim yöntemleri, kullanılan alanda öğrenciye dönük, analizci, eleştirisel, öğrencinin sosyalleşmesine, bağımsız karar vermesine, araştırma ve inceleme yapmasına olanak sağlayan yöntemlerin kullanılması yönündedir (Alkan ve Kurt, 2007).

Pek çok yöntemin bir arada kullanılması ders içinde çeşitlilik sağlayacağından daha etkilidir. Öğretmenlerin kullandıkları yöntemler, sanatçı repertuvarlarına benzetilebilir. Repertuvarın fazlalığı öğretmenin başarısına katkıda bulunmaktadır.

Görsel sanatlar alanında da her alanda olduğu gibi, öğretme stratejisi, yöntemler ve teknikler bulunmaktadır. Öğrenme stratejilerini, Demirel (2004) üç strateji olarak belirtilmiştir. Yöntemler ise yine diğer alanlarda olduğu gibi pek çoktur. Goodlad yaptığı ulusal araştırmada, görsel sanatlar öğretmenlerinin diğer okul dersleri öğretmenlerine oranla daha fazla yöntem uyguladıklarını ortaya çıkarmıştır. Bunda görsel sanatlar dersinin daha fazla görsel barındırması ve çocuğun içine katıldığı, uyguladığı tekniklerin daha fazla olması sebep olarak gösterilebilir (Hurwitz ve Day, 1995).

Hurwitz ve Day (1995: 298), başarılı görsel sanatlar öğretmenlerinin uyguladıkları yöntemleri şöyle sıralamıştır: Gösterim, Görsel-İşitsel Sunumlar, Bireysel İşler, Öğrenci Raporları, Alan gezileri, Drama, Konferans, Grup Çalışmaları, Oyunlar, Misafir Konuşmacı, Sergiler ve Tartışma Yöntemleri olarak sıralamıştır (Sıralamada önem gözetilmemiştir). Yazar, belirttikleri yöntemlere doğrudan kopya yöntemini almamışsa da, çalışmalarında dolaylı olarak kopya yönteminden çoğu kez bahsetmektedir. Artut (2002: 120) ise; bu yöntemlere Kolaydan Zora Yöntemi, Müzikli Yöntem, Kopya Yöntemi, Psikolojik Yöntem, Bellik Eğitimi Yöntemi ve Bilgisayar Destekli Yöntemi eklemektedir. Görsel sanatlarda yöntem konulu bazı tez çalışmalarında da yöntemler Artut'la, Hurwitz ve Day'in çalışmaları tutarlılık göstermektedir (Onan, 2005; Gökhan 2007; Topcu, 2008).

Görsel sanatlar eğitimindeki yöntemlerden biri olan kopya yöntemi, sanat eğitiminde kullanılan geçerli bir yöntem olarak bilinmektedir. Türkiye'de de 1999 yılından bu yana resim öğretmeni yetiştiren resim-iş eğitimi anabilim dallarında uygulanan, ancak ilköğretim görsel sanatlar dersi müfredat programında uygulama aşamasına geçilemeyen bir yöntemdir. Farklı görsel sanatlar eğitimi kuramcıları kopya yöntemi hakkında farklı fikirler ortaya sunmuşlardır. Bu yüzden kopya yöntemi, yararları ve zararları doğrultusunda tartışılan bir yöntem haline gelmiştir. Bu farklı fikirleri irdelemek amacıyla kopya yönteminin tarih içindeki evrelerinin, olumlu ve olumsuz taraflarının incelenmesi fayda sağlayabilir.

Tarihte Kopya Yöntemi

Görsel sanatlar dersi yöntemlerinden biri olan kopya yöntemi, görsel sanatlar eğitiminde uzun süredir kullanılan bir yöntem olmasına karşın, yararlı olup olmadığı konusunda çelişkiler yaratmış, uygulanma durumunda da nasıl uygulanması gerektiği tartışılan bir yöntem olmuştur. Kopya bir tanım ve bir kavram olarak çeşitli anlamlar içermektedir. Bunlar; bir şeyin tıpkısını üretmek, bir başka kaynaktan yararlanmak, fikir almak, çoğaltmak gibi anlamlardır. Bunların hepsi kopya diye tanımlansa da kopya içerdiği anlamlarda olduğu kadar uygulama biçimiyle de yararını ya da sakıncasını birlikte getirmektedir. Bir nesnenin tıpkısının yapılması bir kopyadır. Fakat ussal etmenler bu tür kopyada söz konusu değildir. Bu yolla kimi ayrıntılar ve teknikler öğrenebilir ama başkasının izlediği yolu izleyerek sanatsal yaratıcılık açısından bir yere varmak olası değildir. Bu tür kopya sanatsal anlamda yapıt ortadan kalktığında öğrenilenler, yeni bir yaratmada kişiye mal olmuş davranışlar olarak pek kullanılmaz ve kişinin bireyselliği bastırılır. Benzetme çok yüksek olsa da kişiye kazandırdıkları bu benzetme başarısı ile doğru orantılı değildir (Kırıçoğlu, 2002: 196).

Kopya Yöntemi, ‘Doğadan Taklit’e dayandırılabilir. İnsanoğlunun hayatında önemli bir yer kaplayan ve yüz yıllardan beri var olan sanatın kökeni, mağara resimlerine kadar inmektedir. Taklit kuramının macerası da sanatın kaynağı kabul edilen mağara resimleriyle birlikte başlamaktadır. İnsan öğrenmelerini taklit yoluyla gerçekleştirir görüşü, taklit kuramını ortaya çıkarmıştır. Bu görüşü paylaşan birçok eğitimci, kopya yönteminden yararlanmaktadır.

Felsefenin ve sanatın önemli olduğu Antik Çağ’da sanat eğitime de önem verilmiştir. İlk Çağ filozoflarından Platon, sanatı taklit olarak değerlendirmiştir. Aynı zamanda Platon’dan etkilenen Aristoteles de sanatı taklit olarak ele almış ve bu şekilde irdelemiştir. Dinin egemen olduğu Orta Çağ’da da kopya geçerli bir yöntemdir. Manastırlarda ve diğer dini okullarda mesleki eğitimin verildiği görülmektedir. Sanatla uğraşanlar, ustalar tarafından beş altı yıl süren ustalık eğitime tabi tutulmuştur ve kopya yoluyla öğrenme yöntemi uygulanmıştır (Özsoy, 2003). Antik Çağı temel alan Aydınlanma Çağı ile beraber, ressamlık hem bir meslek hem de üst sınıfın yaşamında tamamlayıcı bir öğedir. Bu yıllarda da resimde benzetme büyük önem taşır.

17. ve 18. yüzyılda hızla gelişen Avrupa endüstrisi için tasarım yapılması gerekmiştir. Tasarım gereksinimleri için; çabuk, doğru ve planlı çizim oluşturma alışkanlığının kazandırılması hedeflenmiştir. Yaratıcı kaygılardan uzak olan bu yöntem,

noktalarla kopya, karelere ayırarak ve doğrudan doğruya nesnelerin kendileri alınarak gerçekleştirilmiştir (Artut, 2006: 116). Sanatın okullara ders olarak girdiği ilerleyen yıllarda, doğru çizme, gördüğünü doğru yansıtmaya, resim ve çizim derslerinde amaçlanan bir davranıştır. Sanat eğitimi veren kurumlarda, fotografik benzetme geçerliydi. Bu yetiyi elde etmenin yollarından biri olarak da kopya uygulanan bir yöntemdi. Büyük ustaların yapıtlarından, fotoğraflardan, resimli kartlardan yararlanmanın öğreticiliğine inanılırdı (Kırıçoğlu, 2002: 191-192).

19. yüzyılda sanat eğitiminde öncü olan Avrupa’da kopyaya yönelik yaklaşımlar bu şekildeyken, Osmanlı Devleti’nde dini baskı nedeniyle gelişme gösterememiş olan resim ve plastik sanatların Lale Devri ile birlikte Batı’yla olan etkileşimi başlamaktadır. Bu etkileşim ülkeye Batılı sanatçıların gelmesi, sanat eğitimi veren Sanayi-i Nefise Mektebinin (1883) kurulması, önce Mühendishane-i Berri-i Hümayûnda (1793) teknik resim, sonra da, Askerî Tıbbiye (1827) ve Harp Okulunda (1834) serbest resim derslerinin programa alınmasıyla hız kazanmıştır. Yine bu dönemde Avrupa’ya sanat eğitimi amaçlı öğrenci gönderilmektedir (Çınar, 2006).

Sanat eğitimi veren kurumlarda, kullanılan görsel sanatlar eğitimi kopya yöntemi ağırlıklıdır. Günlük hayattan kesitler, manzara resimleri, ev içi ortam, tarihi mekânlar resimlerin konularını oluşturmaktadır. 1873’de Primitifler olarak adlandırılan Darülfâkâhî bir grup öğrenci de fotoğraftan yararlanarak resimlerini oluşturmuşlardır. Resimlerin konuları genellikle bahçeler, açık alanlar ve manzaradır. Fotoğraftan birebir yapılan bu resimlerin, Türk Resim Sanatına sanatsal anlamda bir gelişme sağladığı söylenemez.

Cumhuriyet dönemine kadar, görsel sanatlar derslerinde kopya, kolaydan zora, basitten karmaşığa, kolay resim çizmeye yönelik kartpostallardan yararlanma gibi yöntemlerin yer aldığı görülmektedir. Bunlarla beraber hayali resim ve ezber resim de görülmektedir (Kaya, 2001). Bu dönemde realizm akımı Türk ressamlar arasında yaygınlaşır.

Türk resim sanatı ve görsel sanatlar eğitimi Batı’dan da destek alarak ilerlerken, Batı’da 1920’lerden başlayarak çocuk resimleri önem kazanır. Franz Cizek tarafından çocuk resimlerinin doğallıkları, içtenlikleri ön plana çıkar ve böylece kopyadan söz etmek zorlaşır. Bu görüşü destekleyen, Gelişimci Eğitim kuramıyla John Dewey de çocukta doğal gelişimi savunmaktadır. Ayrıca sanat eğitiminde çocuk resimlerinin evrenselliğini savunanlar, çocuk resimlerindeki kültürel etkiyi ya da grafik modellerden yararlanmayı reddetmişlerdir. Bu doğrultuda çocuk resimlerinin kültürel izler taşımadığı, her kültürde bu resimlerin aynı özellikleri sergilediği görüşü, başka kaynaklardan yararlanmanın

geçersizliğinin bir kanıtı gibidir. Çocuk bütün doğallığı içinde sanatsal olarak da kendiliğinden gelişmelidir. Derslerde popüler örneklerle ve kopyaya yönelmek, çocuğun doğal gelişimini engellemektedir. Bu görüş, çocukların doğal olarak, kendiliğinden gelişmelerini esas aldığı için ‘Doğalcı Görüş’ olarak adlandırılmaktadır (Kırıçoğlu, 2002).

Cizek’in (Viola, 1936: 37) bütün kopyalar işe yaramaz, Harrison’un (1960: 110’dan aktaran Duncum, 1988: 204) kopya şeytandır ve eğitici değildir görüşleri sanat eğitiminde yaygınlaşır. Bu fikirlere göre çocuk bildiğini değil gördüğünü çizer. Görülen nesnenin biçimsel özellikleri, eldeki malzemenin olanakları ve sınırlılıkları, bir de usun duygusal girdileri düzenleyici yetisi algının ve anlatımın temelidir. Bu nedenle popüler kaynaklardan kopya sağlıklı, taklitçi bir düşün biçimi yaratacağı için, kabul edilir bir davranış değildir (Arnheim, 1978: 37-38’den aktaran Duncum, 1988: 204).

Öğretmeni Cizek’in sanat eğitimi konusuna getirdiği düşüncelerle yetişen Viktor Lowenfeld ise, sanatsal yeteneğin çocuğun doğal büyüme ve gelişimine koşut olarak ortaya çıktığına dayanan ‘Gelişim Kuramını’ oluşturmuştur. Lowenfeld, öğretmenleri, çocuklara yetişkinlerin düşüncelerini aktarmamaları için uyarmıştır. Ancak, öğretmenlerin bu doğal ve özgür büyümenin yanında, çocukları güdüleyici bir görev üstlenmeleri gerektiğini savunmuştur (Özsoy, 2003).

Viktor Lowenfeld’in Creative and Mental Growth adlı çalışması, erken 1950’lerden 1980’lere kadar, sanat eğitimi alanının şekillenmesinde tek başına en etkili güç olarak ortaya çıkmıştır. Kopyanın çocukların yaratıcılıkları üzerinde zararlı olduğunu savunmuş, yaratıcılığın çocuğun kendi gelişimi içinde kendiliğinden gelişeceğini belirtmiştir. Bu dönemde de kopya yasak sayılmaya devam etmiştir.

Brent Wilson ve Marjorie Wilson, 1977 yılında yayınladıkları makalelerinde ise; çocukların, resim yapmayı öğrenmeye başladıkları zaman, kopya yaparak işe koyulduklarını belirten görüşlerini ortaya atmışlar, böylelikle görsel sanatlar eğitimi çevresini şaşkınlığa uğratmışlardır. Bu görüşleriyle Wilson’lar, Lowenfeld’in Gelişim Kuramı’na karşı çıkmış olurlar. Yaptıkları araştırmalarda kendileriyle görüşen öğrencilerin, çizgi romanlar ve benzeri gibi pek çok önceden oluşturulmuş çizimi kullandıklarını ortaya çıkarmışlardır (Yolcu, 2008). Wilson’lara göre çocukların çizimlerinin temelinde kopya yatar. Öğrenciler yeni bir nesneyi çizerken daha önce çizdikleri iki boyutlu çizimleri hatırlayarak, yeni çizdikleri resmi buna göre değiştirirler. Ayrıca bu görüşe göre, kopya, öğrencinin sanatsal gelişiminde geliştirici bir etki yapmakta, yaratıcılıklarını olumlu yönde etkilemektedir (Çınar, 2006).

Yöntem

Araştırmada, konu ile ilgili günümüze kadar yayımlanmış bilimsel kaynak ve araştırmaların belirlenmesi amacıyla kaynak tarama yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular ve Tartışma

İncelenen sanat kuramcıları ve sanat eğitimcilerinin görüşlerinden yola çıkarak kopya yönteminin sınırlılıkları ve kazanımlarından bahsedilebilir.

Kopya Yönteminin Sınırlılıkları

Tarih içinde kopya yöntemi bölümünde bahsedildiği gibi, kopya yönteminin yararlı olduğu görüşlerinin aksine, kopya yönteminin, çocuğun yaratıcılığını engellediği görüşüyle, tamamen yasaklanması gerektiğini ve kalıplaşmış şekillerin çocuğun yaratıcılığını kötü yönde etkilediğini savunan kuramcılar olmuştur. Kopyanın sınırlayıcı ve engelleyici olabilecek yönlerini vurgulayan bu kuramcıların görüşleri hala geçerliliğini korumaktadır denilebilir. Kopya yöntemine karşı olan görüşün sebepleri şöyle sıralanabilir:

Sanat, çocukların doğal gelişimlerine koşut olarak kendiliğinden gelişir: 1920’li yıllarda ortaya atılan görüşler olan, başta Dewey’in Gelişimci Eğitim görüşü ve bu görüşü görsel sanatlar alanına taşıyan Cizek’in görüşleri, 1950’lerde ise Lowenfeld’in Gelişim Kuramı, kopya yönteminin uygulanmasına karşı görüşlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Dewey’in, Cizek’in ve Lowenfeld’in birleştikleri nokta; görsel sanatlar eğitiminde çocukların içtenliklerinin ve doğallıklarının önemli olduğu görüşleridir; derslerinde bitmiş işten çok çocuğun çalışma süresi içinde yaşadığı mutluluk ve yaratıcılık adına kazandıkları önemlidir (Kırıçoğlu, 2002).

Diğer kaynaklar çocuğun kendi özgünlüğünü yitirmesine neden olabilir: Doğalcı yaklaşıma göre, çocukların yaratıcılıkları grafik ve dış öğelerden kötü yönde etkilenir. Heilman (1954’den aktaran Lowenfeld, 1982) tarafından yapılan bir araştırma da, bazı çocukların çalışma kağıtlarına nasıl bağlandığını ve verilerin analizine göre bu çocukların işlerinin genel yaygınlaşmış örnekler tarafından ciddi şekilde etkilendiği savunmaktadır.

Yapılan başka bir araştırmada, araştırmaya katılan çocukların yüzde altmış üçünün boyama kitaplarındaki kuş çizimlerini gördükten sonra, kendi orijinal kuş çizimlerinin

özelliklerini yitirdiğini ve kendi çizimlerini çalışma kağıtlarındaki çizimlere benzetmek için değiştirdiği bulunmuştur (Russel ve Weigman, 1952'den aktaran, Lowenfeld, 1982). Böylelikle çocuk, resim yapamayacağını kabul etmeye koşullanır. Bu yüzden kaynaklarda sürekli karşılaşılan ve kopyası yapılan resimler, normal yaratıcı dürtüyü önler.

Doğalcı Yaklaşım, doğal olarak kopyadan, örneklerden yararlanmayı reddeder, resimli kitapların, çizgi romanların, boyama kitaplarının çocukları kalıplaşmış imgelere yönlendireceğini, yaratıcılığı ve çocuktaki doğal anlatımı engelleyeceğini savunur (Çınar, 2006).

Kopya çocuğun özgüvenini olumsuz yönde etkileyebilir: Kopya yapan çocuk, kendi resmi ile, kopya yaptığı resim, fotoğraf, illüstrasyon arasında farklar görünce başarmadığını düşünerek, umutsuzluğa ve cesaretsizliğe kapılabilir. Sonuç böyle olunca, çocuk çizmeyi ve boyamayı beraber bırakabilir. Bu da çocukların kendilerini ifade etmelerini psikolojik bir ihtiyaç olarak gören sanat eğitmcileri için amaçlarına ters düşen bir sonuç olur. Bu yüzden Bagley (1963), “Bir çocuğa asla kopya yaptırmayın” yandaşı cümleler duyarsak, bu nedenlerle şaşırmamamız gerektiğini belirtmiştir.

Kopya yönteminin kullanımı sonuçlarının yetişkinlerde olduğu gibi olmayabilir: Kopyanın gerekli olduğunu savunarak, sanatçıların da kopya yaptıklarını belirlenlere karşılık, unutulmamalıdır ki, sanatçılardan farklı olarak, çocukların belli bir birikimi yoktur ve çocukta kopya yöntemi, sanatçının kullandığı kopya yönteminden farklı sonuçlar doğurabilir. Çocukların algılama yönünden yetişkinlerden farklılaşır. Çocuk için sanatın anlamı yetişkininkinden çok ayrıdır. Sanat, çocuk için, öncelikle bir ifade şeklidir. Hiç bir çocuk diğere benzemez ve her çocuk büyüdükçe kendi çevresini kavramada, duyumsamada ve değerlendirmede değişiklik gösterir. Sanat devinimsel ve birleştirici yönüyle çocukların eğitiminde mühim bir yere sahiptir. Çizme, boyama ve kurgulama gibi faaliyetlerin bulunduğu girift bir oluşumda, çocuk çevresinde gördüğü çeşitli elemanları manidar bir bütünlüğe dönüştürür. Çocuğun, sanat eğitimi sürecinde ortaya kayda değer bir ürün koymaktan çok, yaratıcılığını ve doğallığını dışa vurması önemlidir (Lowenfeld, 1982). Kısaca Kopya yönteminin çocuğun yaratıcılığı üzerinde yaptığı etki, çocuk doğal olarak gelişir savından yola çıkarak pek çok eğitimci ve araştırmacı tarafından olumsuz olabilir şeklinde belirtilmiştir.

Kopya Yönteminin Kazanımları

Çizek ve Lowenfeld gibi Doğalcı Yaklaşımı savunmuş kuramcılarının benimsedikleri görüş olan özgür anlatım zamanla tartışılmaya başlamış ve çeşitli sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu sorunlar; çocukların çizgisel davranışlarındaki özgürlük ve kendiliğindenlik kavramları nedeniyle çocuğun kuramda ve uygulamada, öğretimle ilişkisinin kesilmesi, özgür anlatımla çocuğun sanatsal gelişiminin bağdaşmasındaki belirsizlik ve en önemlisi özgür anlatımla neyin amaçlandığının tam belirmiş olmamasıdır (Kırıçoğlu, 2002). Doğalcı Yaklaşımın zamanla eksik yönleri ortaya çıkınca, yasak sayılan kopya yönteminin kazanımlarından da bahsedilmeye başlanır. Bunlar:

Kopya yöntemi pratik yapma imkânı verir: Kopya yönteminin uygulamasının yaratıcılık üzerinde birçok olumsuz etkisinin olduğu savunulsa da, kopya yönteminin, pratik yapma imkânı vermesi ve daha sonra yapılacak çalışmalara fayda sağlaması açısından önemli olduğu da birçok eğitimci tarafından inkâr edilemez bir gerçektir. Öğrenmenin taklit yoluyla oluştuğunu öne süren birçok eğitimci, kopya yönteminden yararlanmaktadır (Erbay,1997: 42).

Yeni biçimleri görmek imge zenginliği sağlar: Yalnız çocukların değil, sanatçıların da zaman zaman kendi kültürlerinden ya da başka kültürlerden anlatımlarına uygun ipuçları aradıkları görülmekte ve bilinmektedir. Gombrich (1969), zihinde olanın kaynağı doğadan çok kültürün kişiye sunduğu hazır imgeler olduğunu belirterek, kopya yöntemi sanat öğretiminde gereklidir görüşünü savunmaktadır.

Türk ressamlardan, Adnan Turani diğer kaynaklara yönelmediği zaman yaratıcılığın gelişmediğine dikkat çekmektedir. Ressam Turani, resim sanatında gerçekleştirilen her biçim ve biçimleme şeklin, giderek yenilenmediğinde, kurallaşarak, inançsız bir çeşit ezbere biçimlerin ortaya çıkmasına neden olduğunu belirtmektedir (Turani, 1985). Sanatçının anlattığı şey nasıl günlük duygulanımları olmayıp insanlığın hissettikleri hakkında bildikleri ise, çocuğun da anlattıkları kendisi değil, imgelerinin, duygularının ve düşüncelerinin nesnel gerçekler halinde anlatımıdır. Bir başka deyişle çocuğun anlattıkları, belirli renkler ve çizgiler aracılığı ile gördüğü, bildiği, öğrendiği, yaşantısına kattığı deneyimlerdir. Yoksa salt bir dışavurum ve kendini anlatma değildir. Çocuk bu yolla elbette kendini de anlatır. Ancak, sanat eğitimi açısından istenilen bu değildir. Aranılan davranış çocuğun sanatsal gelişimi ve öğrenmesidir (Kırıçoğlu, 2002: 64).

Görsel Sanatlar dersi konularını öğrenmede kolaylık sağlar: Kopya yöntemi, Görsel Sanatlar dersi konularından olan çizgisel anlatım, perspektif, kompozisyon, renk

kullanımı gibi temel sanat öğelerini öğrenmelerinde ve imge zenginliği kazanmaları konusunda yararlı olabilir. Hurwitz ve Day (1995: 184-185), örneğin perspektif öğretiminde öğretmenin, bir mekan resminin ressamı tarafından denenmiş çeşitli yollarını gösteren sanat röprodüksiyonlarını elinde bulundurmasını önerir. Kopya yönteminin ilköğretim dönemi öğrencilerinin resim eğitiminde, sanat ilke ve elemanlarının öğretilmesinde olumlu etkileri olduğu, yapılan tez çalışmalarıyla da kanıtlanmıştır. Önce müdahale edilmeden resim yapması istenen çocuk, bir sanatçı çalışmasını kopya yöntemi kullanarak çalıştırdıktan sonra, kompozisyon ve renk kullanımı gibi pek çok görsel sanatlar eğitimi konusunda gelişme göstermektedir (Gökdemir, 2006; Kaya, 2001; Kasparoglu, 2008).

Kopya yönteminin savunucularından Brent ve Marjorie Wilson, 1970'lerde yaptıkları araştırmalar doğrultusunda sanatta en yetenekli ve üretken olan çocuğun daha önce popüler medya ve illüstrasyonlardan yararlanarak çizim yapmış çocuk olduğunu bulmuşlardır. Bu kaynaklardan çalışmakta olan çocuk, görsel fikirlerini sunmak için inanılmaz şekilde gelişir. Objelerin boyutlarını, perspektifi ve hareketi resmeder (Wilson ve Wilson, 1977). Picasso, Lautrec, Klee gibi, kimi ünlü sanatçıların çocukluk ve ergenlik dönemi resimleri üzerinde yapılan araştırmalar, bu sanatçıların da öteki çocuklar gibi aynı çizgisel evrelerden geçtiğini ve ilk ergenlik yaşında aynı bunalımlı dönemleri yaşadıklarını ve de bu dönemlerde kimi resimli kaynaklardan kopya yaptıklarını göstermektedir (Kırıçoğlu, 2002).

Çocuğun kendine güven kazanmasını sağlar: Kopya yöntemi, sanatsal gelişime ve öğrenmeye katkısı yanında, çocukların kendine güvenlerini kazanmasında, yaptıkları işten zevk almasında da yararlı olabilir. Resim yapma hakkında bütün öğrenme yöntemleri içinde sanat tanımının yıllar içinde anaokulundan başlayıp, ilköğretimin sonuna kadar çocuklar, olgun ressamın resimlerinden çalışır ve bundan zevk alırlar. Pek çok öğrenci sanat işlerinden zevk almada, özellikle resimde, estetik zevk için hayat boyu sürecek bir meyil geliştirirler. Özellikle beşinci, altıncı ve daha büyük sınıflardaki öğrenciler, sanatçıların fikir, konu ve kavramını öğrenmek ve kullanmak için hazırdırlar (Hurwitz ve Day, 1995: 189).

Belirtilen nedenlerle hemen her çocuğun belirli yaşlarda şemalarını kalıptan kurtararak yeni anlatım biçimleri elde etmek, yeni olasılıklar keşfetmek için sanat yapıtlarına ve daha çok da popüler kaynaklara yöneldiği bir gerçektir. Bu örneklerde gördükleri bir hareket, bir konu, bir biçim, daha sonra kendi şemalarında değişiklik yaratmak için resim dağarlarına girerek, imge depolarını zenginleştirir. Ancak Kırıçoğlu

(2002: 198), kopyanın dikkatle uygulanmazsa kolaylıkla engelleyici olacağı göz ardı edilmemesi gerektiğini de belirtmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmanın amacı, görsel sanatlar eğitimde kopya yönteminin, çocukların yaratıcılıklarına etki edebilecek olumlu ve olumsuz yönlerini, bugüne kadar ortaya atılmış fikirler ve kuramlar doğrultusunda tartışmaktır.

Görsel sanatlar öğretmenleri, kopya yöntemini uygulayıp uygulamama konusunda kimi zaman kararsız kalmaktadır ya da yöntemin yaratıcılık bakımından olumsuz etkileri olduğunu düşünmektedirler. Konu hakkındaki kararsızlığın ve olumsuz düşüncelerin temel sebebi; içtenliğin, kendiliğindenliğin ve en önemlisi çocukluk dehasının yitirileceği endişesidir. Fakat bu endişe, çocuğun gelişimi bakımından engelleyici olabilmektedir. Öğretim ve öğrenmenin sağlanabilmesi için gerekli olan, okullarda görsel sanatları bir disiplin alanı olarak gerçek yerine oturtmak ve alanın gerektirdiği öğretimi yapmaktır. Gerçek öğrenme kişideki kapasitelerin yetiye dönüşmesi ve bu yetilerin yeniyi yaratmaya olanak verecek biçimde gelişmesidir. Bunları iki ilke üzerinde birleştirirsek, birincisi; görsel sanatlarda öğrenme ve yaratıcılık, sadece büyümenin doğal bir sonucu değildir. İkincisi, görsel sanatlarda öğrenme, öğrenen ile öğretene arasında doğru ve anlamlı kurulan ilişkilerle gerçekleşir. Her alanda olduğu gibi görsel sanatlarda da öğretmen yol gösterici, ortam hazırlayıcı değil gerçek öğreticidir (Özsoy, 2003: 128). Bu doğrultuda düşünülürse, görsel sanatlar eğitiminde kopya yöntemi, görsel sanatlar dersi konularının öğretimi ve yaratıcılığın gelişimi için uygulanabilir bir yöntemdir.

Dersin her konusunda, Görsel Sanatlar Eğitiminde Yöntemler bölümünde de değinildiği gibi, sadece kopya yöntemini kullanmak doğru değildir. Öğretimde pek çok yöntem kullanılması, dersin içeriğine ve amacına göre doğru yöntemin seçilmesi gerekmektedir. Kopya, görsel sanatlar eğitiminde bir amaç değil bir araç, bir yoldur. Her araç gibi bilgili öğretmenler elinde kullanılırsa, değiştirici, geliştirici ve yeteneği olanlarda gelişimi hızlandırıcı olabilir. Bunun tersi olarak, kopya yöntemi bir amaç olarak görülüp, sürekli tekrarlanırsa, görsel sanatlar eğitiminde öğrenmeyi güçlendiren, engelleyici ve köreltici bir yol olarak kabul edilebilir (Kırıçoğlu, 2002: 200).

Kopya yöntemi görsel sanatlar dersinin temel öğeleri olan plastik sanat öğelerini, çocuğun görüp öğrenmesi, ressamların çalışmalarını tanıması açısından kullanılması önerilen bir yöntemdir. Örneğin, perspektif öğretimi sırasında, kopya yöntemi

uygulanabilir. Yine kopya yöntemi kullanılarak farklı kültürlerdeki renk sembolleri çalışılabilir. Çocuk yapılan çalışmalardan yola çıkarak, kullanılan renkleri inceler ve renk bilgisi elde eder. Böylece, renk ve perspektif bilgisi başta olmak üzere, çocuk, resimsel gelişim kaydedebilir (Hurwitz ve Day, 1995; Gökdemir, 2006; Kasparoglu, 2008).

Aynı şekilde görsel sanatlar dersi için çok önemli bir alan olan, çocukların kendinden önceki dönemlerde başarı sağlamış ressamın resimlerini görmelerine olanak veren sanat tarihi öğretiminde, aynı zamanda sanat eleştirisi, uygulama ve estetik değerlerin öğretiminde de kopya yöntemi yarar sağlayabilir. Bu alanlarda gelişim için yöntem çeşitli şekillerde uygulanabilir. Örnek olarak Hurwitz ve Day (1995), bir sanatçı çalışmasını belirli bir süre öğrencilere göstererek, öğrencilerin akıllarında kalan kadarıyla resim yapmalarını istediği Hafıza Tekniğini vermiştir. Bu teknik, öğrenmenin daha eğlenceli olması ve çocuğun resmine kendinden öğeler katması açısından faydalı olabilmektedir. Hem yaratıcılık hem de görsel sanat öğelerinin gelişimi açısından kopya yöntemi hafıza tekniğiyle beraber kullanılabilir.

Görüldüğü gibi, kopya yöntemi engelleyici ve sıradan değil, uygun kullanımla eğlenceli ve öğretici olabilmektedir. Önemli olan, ilköğretimde görsel sanatlar derslerinin birbirinden farklı teknik ve uygulamalar şeklinde yürütülmesidir. Bu anlayış bir ölçüde öğrencilerin ilgilerini yüksek tutabilir. Anlamlı bir sanat öğretimi sistematik, disiplinli, aşamalı bir öğrenme sürecini gerektirir. Dolayısıyla verilen konu ve tekniklerin kavratılmasında ilkesel, anlamlı bir ardılığın olması gerekmektedir (Artut, 2002: 117). Kopya yöntemi iyi düzenlenmiş bir plan dahilinde, diğer yöntem ve tekniklerle uygulanırsa hem yaratıcılığı geliştirici, hem de öğretici olabilmektedir.

Kaynaklar

- Alakuş, A. O., Mercin, L., Ayaydın, A., Vural, D. Ü., Tuna, S., Yılmaz, M.G. (2009). Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Alkan, C., Kurt, M. (2007). Özel Öğretim Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Artut, K. (2002). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aykut, A (2006). Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılan Yöntemler. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Sayı 21. 33-42 s. (Şubat 2006).

Bagley, A. (1963). The Idea of Immitation. Art Education. Vol. 16, No. 4 pp. 8-10 (Apr., 1963).

Çınar, S. (2006). *İlköğretim 1. kademe 3. sınıf öğrencilerinin sanat (resim) eğitiminde kopya kuramı ve baskın doğalcı sanat eğitimi kuramının yaratıcılığa etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Demirel, Ö. (2004). Öğretme Sanatı, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Demirel, Ö. (2007). Eğitimde Program Geliştirme, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Dewey, J. (2007). Deneyim ve Eğitim, Ankara: Odtü Yayıncılık.

Duncum, P. (1988). To Copy or Not To Copy. Studies in Art Education cilt no 29 (sayı 4) sayfa 203-210 (Summer, 1988).

Enginer, E. (2000). Öğretimi Uygulama ve Değerlendirme, Ankara: Anı Yayıncılık.

Erbay, M. (1997). Plastik Sanatlar Eğitimi'nin Gelişimi, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

Gombrich, E. (1969). Art and Illusion. Oxford: Phaidon Press, 1977.

Gökdemir, Z. İ. (2006). *İlköğretim 1. kademe resim-iş derslerinde kopya yönteminin sanatsal düzenleme öğelerinin öğretilmesine katkısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Gökhan, M. A. (2007). *Türkiye’de ilköğretimde plastik sanatlar eğitimi ve önermeler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Gönültaş, S. (2010). Sanat ve Sanat Tarihi Eğitimi. <http://sanatkop.com/index.php/sanat-ve-sanat-tarihi-egitimi-seher-gonultas/> adresinden 20 Nisan 2009 tarihinde indirilmiştir.

- Hurwitz, A., Day, M. (1995). *Children and Their Art*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Kale, N. (1993). “Üç Düşünsel Yeti: Eleştirel Düşünme, Yaratıcı Düşünme, Problem Çözme”. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, Mayıs/Haziran, 28, 24-27.
- Kasparoğlu, C. (2008). *Kopya Yönteminin İlköğretim 2. Kademedeki (12,13,14 Yaş) Öğrenci Resimlerine Etkisi “Batman-Sason İstiklal Kız Yatılı İlköğretim Bölge Okulu Örneği”*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, T.C. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kaya, K. T. (2001). *Kopya Yönteminin İlköğretim Birinci Kademe Çağı (9-12 Yaş) Çocuk Resimlerindeki Rolü ve Önemi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, T.C. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kırıçoğlu, O. (2002). *Sanatta Eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Konak, A. (2008) *İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Sosyo-ekonomik Yapılarındaki Farklılıkların Sanatsal Yaratıcılık Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Lowenfeld, V. (1982). *Creative and Mental Growth*. New Jersey: Macmillan Publishing Company.
- Oğuzkan, A. F. (1993). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Gül Yayınevi.
- Onan, B. C.T.C. (2005). *Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı Sanat Eğitimi Yöntemleri / Yeni Yaklaşımlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Özsoy, V. (2003). *Resim-İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- San, İ. (1985). *Sanat ve Eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

San, İ. (2003). Sanat Eğitimi ve Kuramları, Ütopya Yayınevi, Ankara.

Senemoğlu, N. (2000). Gelişim, Öğrenme ve Öğretim. Ankara: Gazi Kitabevi.

Sönmez, V. (1993).” Yaratıcı Okul, Öğretmen, Öğrenci” Yaratıcılık ve Eğitim. Ankara: TED yayıncılık.

Topcu, A. K. (2008). *Görsel sanatlar eğitiminde bir öğretim yöntemi olarak yaratıcı drama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Turani, A. (1985). Resimde Deformasyon ve Metamorfoz Olayı. Ankara: Saydam Matbaa.

Wilson, B-Wilson, M. (1977). The Iconoclastic View Art Education. Macmillan Publishing Co. Inc. (Ocak 1977)

Varış, F. (1991). Eğitim Bilimlerine Giriş. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Viola, V. (1936). Children Art and Franz Cizek. Venna, Austrain Junior Red Cross.

Yolcu, E. (2008). Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Extended Abstract

Purpose

The purpose of this study is to analyze the effects of copy method in visual arts education on the primary school students' creativity. The design of the study based on literature search model.

Results

In this study the opinions, claimed harmful or useful effects of copy method in visual arts education, was researched. Copy method has been accepted as a method in visual arts. But it has some specialities while practicing. To repeat this method can make students limited. But for learning visual arts topics, it is a method which can not be blinked. In this research, the specialities of copy method in visual arts education wrote down, both the negative and positive ideas and previous researches were searched about copy method in visual arts. As a result, according to these researches, the suggestions were wrote down to make copy method in visual arts more effective.

Discussion

Education is a necessary thing for society. In education system, visual arts education has an important role. Like other branches in education, visual arts education has strategies and methods for improving children's visual arts ability and children's creativity.

One of the methods in visual arts is copy method. Also, it has been used since the beginning of visual arts education, there has been some hesitations about this method and the visual arts teachers still have hesitations to use the method or not and if they use, how they should do. For these kind of problems, this method has been searched by art educators in the history. These researches had different results, too. Some of the art educators claimed, copy method is useful for improving visual arts' ability of children, although some of them claimed, it is harmful for children's creativity.

As a notion, related to visual arts education, creativity has been important and searched by art educators until today. Creativity means to create or produce something, find new ideas. To make these definitions possible can be made by providing suitable conditions. Copy method in visual arts education helps students to improve to use basic elements in visual arts lectures but, it brought some questions according to the researches made after 1920's. As an educator, Dewey claimed that children improve naturally. Cizek brought this Natural Development Idea into visual arts education. According to Cizek, children can improve their visual arts skills naturally, drawing and painting naturally without an effect is necessary for creativity. As a student of Cizek, Lowenfeld accepted this idea and make researches to prove drawing naturally improves creativity. Lowenfeld claimed, copy method should be forbidden in visual arts education. After researches he did, he found that, children who haven't used copy method in their drawings before, have more original ideas in their works. He declared copy method shouldn't use by visual arts teacher. Copying or studying from other sources should be out of visual arts education.

Wilson and Wilson are other art educators, who declared, copy method doesn't do any harmful effect on creativity. Their studies showed that copy method has useful effects on elementary school students' creativity. As Wilsons claimed, copy method makes students more interested in visual arts and learn visual arts education topics easily.

After the researches, Wilsons found that, the most skilled and productive students are the students who have worked from different sources and use copy method in their works. The illustrations that the students use in their works, enriched students' creativity they claimed. By copy method, students can draw the objects proportionally and with movements. With copy method, children can show their ideas more easily.

Conclusion

Visual arts education has an important role in improvement creativity for children. To improve creativity, there are strategies and methods in visual arts education curriculum programme. Copy method is one of the methods in visual arts education. This study shows the ideas, researches and studies which have made by art educators until this time. As it shows, there have been different ideas about the effects of copy method in visual arts education on elementary school students' creativity. By knowing the advantages and

disadvantageous of copy method, teachers can be useful for their students. By copy method children can learn basic elements of visual arts education.

According to studies made before about the issue, the advantageous and disadvantageous of copy method are written down. The disadvantageous are;

- Visual arts skills can improve naturally and copy method can have opposite effects on this natural development.
- To see other sources can make children less self confident.
- To work from other sources can hinder children's originality.
- Children's paintings are international and don't change according to other sources
- To use copy method in children is different from to use copy method in adults.

The advantages are;

- Copy method makes it possible to practice.
- It provides to see new images and makes simulacrum richness.
- It provides children to be more self confident.
- It provides children to learn the topics and elements of visual arts education.